

13. august 2004
(rev. 3. september)

Landerapport for Danmark - udvikling i dansk økonomi og beskæftigelse

Hovedtræk af udviklingen på det danske arbejdsmarked

Efter en periode med stigende ledighed samt faldende beskæftigelse synes den negative udvikling nu at være bremsset op.

Faldet i beskæftigelsen i 2002 og første halvdel af 2003 er ophørt i sidste del af 2003, jf. tabel 1. Den sæsonkorrigerede ledighed har været stigende i 2002, men er toppet i december 2003 med 6,5 pct. af arbejdsstyrken. Den danske ledighed er dog stadig blandt de laveste i EU, og udgør i juli 2004 6,2% af arbejdsstyrken.

Med lønstigninger lidt over udlandets og en svækket dollar, hvilket kun delvis modgås af en relativ god produktivitetsudvikling, er konkurrenceevnen forringet.

Set i forhold til andre OECD- lande har Danmark sammen med de øvrige nordiske lande fortsat en meget høj arbejdsmarkedsdeltagelse¹. Erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen for de 15-64 årige var pr. 1. januar 2003 henholdsvis 79,4 pct. og 75,1 pct.

Tabel 1. Nøgletal på arbejdsmarkedet (1.000 personer eller pct.)²

	2001	2002	2003	2004	2005
Beskæftigelse	2.746	2.741	2.720	2.732	2.753
- heraf privat	1.922	1.907	1.885	1.894	1.913
- heraf offentlig	824	834	836	838	840
Ledighed	145	145	171	175	155
Arbejdsstyrke	2.891	2.886	2.891	2.907	2.908
Ledige i pct. af arb.styrke	5,0	5,0	5,9	6,0	5,3
Lønstigningstakt	4,2	4,2	3,7	3,5	3,8
Produktivitetsvækst	2,5	2,2	1,6	1,6	2,0

Kilde: Finansministeriet, Økonomisk Redegørelse august 2004

Hovedtræk af udviklingen i dansk økonomi

Den økonomiske vækst har været forholdsvis beskeden siden 2001, jf. tabel 2, og har hovedsagelig været drevet af stigningen i det private forbrug. Afmatningen i den internationale økonomi har indtil videre givet den danske økonomi en tiltrængt vækstpause efter at have balanceret omkring kapacitetsgrænsen i slutningen af 1990'erne.

Væksten i 2004 forventes at blive 2,2 pct., som følge af skatte- og afgiftsnedsættelser, lave renter og tiltagende vækst i udlandet.

¹ OECD (2004), "Employment Outlook 2004".

² Nøgletallene for 2004-2005, dvs. de grå felter i figuren, er baseret på fremskrivninger.

Tabel 2. Nøgletal for den økonomiske udvikling. Realvækst, pct.³

	2001	2002	2003	2004	2005
BNP	1,6	1,0	0,4	2,2	2,5
Privatforbrug	-0,2	0,6	1,1	3,6	3,0
Off. Investeringer	10,6	-5,0	-3,7	8,3	2,0
Erhvervsinvesteringer	6,9	4,2	-2,1	3,4	5,0
Eksport	4,4	4,8	0,3	2,8	5,1
Import	3,5	7,3	-0,4	4,3	5,4

Kilde: Finansministeriet, Økonomisk Redegørelse maj 2004

Udfordringerne i hovedtræk

De centrale udfordringer er en stadig stram udgiftsstyring og en yderligere indsats for at sikre en varig fremgang i beskæftigelsen. I henhold til 2010-fremskrivningerne skal nye initiativer skabe grundlag for en strukturel stigning i beskæftigelsen på 50-60.000 person i tillæg til de bidrag, som kan tilskrives lavere skat på arbejdsindkomst og beskæftigelsesreformen "Flere i Arbejde".

Beskæftigelsespolitikken spiller en central rolle i forhold til det fremtidige velfærdssamfund. Den demografiske udvikling vil i de kommende år betyde relativt flere ældre og færre i den erhvervsaktive alder, hvormed forsørgerbyrden tiltager. For at finansiere det fremtidige velfærdssamfund er det nødvendigt, at beskæftigelsen stiger, og fundamentet herfor er en udbygning af arbejdsstyrken. Udfordringen ligger i at udvide arbejdsstyrken og øge beskæftigelsen uden samtidig at øge lønpresset og skabe tiltagende flaskehalse.

Noget er allerede gjort. Tiltag som førtidspensionsreformen, afskaffelse af overgangsydelsen, efterlønsreformen, beskæftigelsesreformen "Flere i Arbejde" og regeringens skattepakke virker i den rigtige retning mht. arbejdsstyrke og beskæftigelse.

Yderligere arbejdes der i øjeblikket bl.a. på en række initiativer til nedbringelse af sygefraværet. Samtidig skal der gøres en større indsats for at få flere ældre til at blive længere på arbejdsmarkedet og de unge hurtigere gennem uddannelsessystemet. Desuden er det en betragtelig udfordring at få flere indvandrere i arbejde via en forbedret integrationsindsats. Derudover er der nedsat en Velfærdskommission, som skal analysere mulighederne for - og komme med forslag til reformer, der kan øge arbejdsstyrken og beskæftigelsen.

Velfærdskommission

I efteråret 2003 nedsatte regeringen en Velfærdskommission.

Baggrunden herfor er, at i den første halvdel af det 21. århundrede står det danske velfærdssamfund over for betydelige udfordringer som følge af bl.a. befolkningens ændrede alderssammensætning.

³ Nøgletallene for 2004-2005, dvs. de grå felter i figuren, er baseret på fremskrivninger.

Frem til 2025 vil antallet af ældre over 64 år vokse med mere end 40 pct. I samme periode vil antallet af personer i den erhvervsaktive alder mellem 18 og 64 år falde med 5 pct.

Udviklingen vil sætte nye rammer for velfærdssamfundet:

- Befolkningsudviklingen med stadig flere ældre vil indebære, at behovet for velfærdsydelser øges.
- Den almindelige samfundsudvikling, herunder den stigende velstand, afstedkommer en øget efterspørgsel efter offentlige serviceydelser, og skærper kravene til ydelsernes kvalitet.
- Der bliver færre i den erhvervsaktive alder til gennem skattebetalingen at finansiere ydelserne.
- Det er ikke en mulighed at øge skatterne, som i forvejen er på et højt niveau.

For at kunne finansiere velfærdsopgaverne i fremtiden, er det nødvendigt at øge produktion og beskæftigelse og gennemføre reformer af velfærdssystemerne. Velfærdssystemerne skal i højere grad målrettes de grupper, der har mest behov for hjælp, og de skal understøtte størst mulig deltagelse på arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedet skal være mere rummeligt.

Regeringen har derfor nedsat en bredt sammensat, sagkyndig kommission på ni medlemmer om fremtidens velfærd.

Kommissionen har til opgave

- at analysere den forventede udvikling i trækket på velfærdsydelser frem til 2020 og mulighederne for at finansiere dette inden for rammerne af uændrede skatter,
- at analysere den sociale balance i velfærdsydelserne og finansieringen heraf,
- at beskrive og analysere forskellige muligheder for at finansiere velfærdsydelserne,
- at analysere mulighederne for - samt komme med konkrete forslag til - reformer, der kan øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen,
- at fremlægge forslag til reformer af velfærdssystemet, som sikrer en socialt afbalanceret og målrettet indsats for at hjælpe de grupper, som har mest behov for hjælp.

Kommissionen skal afslutte sit arbejde senest ved udgangen af 2005.

Kommissionen kan inden da offentliggøre delrapporter og lignende i det omfang, man finder det hensigtsmæssigt samt afholde konferencer mv. om konkrete temaer.

I maj måned 2004 udkom Velfærdskommissionen med sit første debatoplæg. Oplægget bidrager ikke med løsningsforslag til fremtidige prioriteringer og reformer, men stiller en række spørgsmål til indretningen af systemet samt giver forslag til mulige reformveje.

I Velfærdskommissionens debatoplæg opstilles fire mulige områder, hvor reformer, mere eller mindre realistisk, kan være medvirkende til at løse de fremtidige problemer. De fire områder, der peges, på er højere beskæftigelse, reducerede offentlige udgifter, øget egenbetaling og højere skatter.

Indenfor alle fire områder lægges der op til debat af mulighederne for såvel bortprioriteringer og omprioriteringer, der på nogle områder vil kræve et opgør med de hidtidige principper for den danske velfærdsstat om, at velfærdsydelserne ofte er universelle og rettighedsbaseret frem for direkte målrettede mod de svageste.

Forårspakken

Regeringen fremlagde i marts 2004 "Forårspakken", hvori der indgår nye initiativer for i alt 9 mia. kr., som skal styrke og fastholde det begyndende opsving og sikre, at den nuværende ledighed ikke bider sig fast. Disse initiativer består – udover skattelettelser - af uddannelse af ledige og beskæftigede, stimulering af det private forbrug samt fremrykning af offentlige investeringer.

Pakken indeholder en række konkrete initiativer på det beskæftigelsespolitiske område, der er nærmere beskrevet i et efterfølgende afsnit.

Herudover stimuleres det private forbrug ved suspendering af indbetalinger af det Særlige Pensionsbidrag i 2004 og 2005 samt fremrykning af skattenedsættelser, så de får fuld virkning fra og med indkomståret 2004. Rådighedsbeløbet for en typisk LO-familie vil således øges med ca. 11.300 kr. i 2004 for dermed at øge det private forbrug og den økonomiske vækst.

Endvidere fremrykkes et større antal allerede planlagte investeringsprojekter, og byggeriet af lejeboliger stimuleres, herunder ungdomsboliger.

Aftale om strukturreform

Regeringen nedsatte i oktober 2002 en såkaldt Strukturkommission, der skulle se på den offentlige sektors opgaver og rammer, herunder fordelingen af opgaver mellem de forskellige led: stat, amter og kommuner. Kommissionen afgav sin betænkning den 9. januar 2004.

Regeringens forhandlinger med Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre brød sammen, og i stedet præsenterede regeringen en samlet kommunalreform med støtte fra Dansk Folkeparti.

Med aftalen gennemføres en grundlæggende reform af den offentlige sektor i Danmark.

Amterne nedlægges, der etableres fem folkevalgte regioner, og kommunesammenlægninger skal reducere antallet af kommuner fra 271 til omkring 100. Antallet af skatteudskrivende niveauer reduceres fra 3 til 2, idet de nye regioner ikke bliver skatteudskrivende.

Staten

For at sikre sammenhæng i opgavevaretagelsen overflyttes visse opgaver til staten. Det gælder f.eks. visse opgaver indenfor uddannelsesområdet, visse specialiserede videns- og rådgivningscentre, visse amtsbaner, skatte- og inddrivelsesopgaver samles i staten, den generelle administration og udbetaling af EU's strukturfondsmidler og endelig visse af de nuværende amters opgaver indenfor miljø og planområdet samt på kulturområdet.

Kommunerne

De større kommuner skal fremover varetage langt de fleste borgervendte opgaver. Der skal overføres en række opgaver til kommunerne, som i og med de bliver større vil være i stand til at løse flere opgaver. Med flere opgaver placeret lokalt skal demokratiet styrkes, idet flere politiske beslutninger træffes lokalt. Det er samtidig hensigten, at de fremtidige kommuner skal finde nye former for inddragelse af borgere og brugere i de lokale beslutninger.

Nye opgaver i kommunerne bliver bl.a. en styrket rolle i sundhedsvæsnet, ansvaret for en stor del af den kollektive trafik, de hidtidige amtsveje, jobcentre, natur og miljø opgaver, opgaver i relation til børn med særlige behov, tilbud om erhvervsservice, fysisk planlægning samt de lokale kulturtilbud.

Regionerne

De fem folkevalgte regioner får ansvaret for sundhedsvæsenet, for den regionale udvikling på en række områder, f.eks. natur og miljø, erhverv, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur. Regionerne får herudover ansvaret for en række institutioner, for udsatte grupper og grupper med særlige behov, de skal oprette trafikselskaber, og endelig får de mulighed for at løse større driftsopgaver for kommunerne, der ligger i naturlig forlængelse af regionernes opgaver.

Sammenlægningen af kommuner

Det er hensigten, at der skal ske kommunesammenlægninger i et omfang, så der er ca. 100 kommuner. Strukturkommissionen vurderer, at kommuner med en minimumstørrelse på 20.000 indbyggere vil kunne løse de nuværende opgaver. Forligspartierne finder, at der bør tilstræbes et befolkningsgrundlag på minimum 30.000 indbyggere i de nye kommuner. Der er lagt op til, at kommunerne selv finder sammen i nye fællesskaber.

Der er åbnet mulighed for, at kommuner med under 20.000 indbyggere, der ikke ønsker at slå sig sammen med andre kommuner for at opnå et tilstrækkeligt stort indbyggertal, kan indgå i forpligtende samarbejder. Der er opstillet en række krav til formen og indholdet af disse samarbejder.

Kommunerne skal indgive ønsker til sammenlægninger og forpligtende samarbejdsaftaler til indenrigs- og sundhedsministeren, der herefter fastlægger den nye kommunale inddeling. Der forudsættes enighed mellem forligspartierne om alle væsentlige inddelingsspørgsmål.

I november 2005 afholdes der valg til kommunalbestyrelserne i de nye sammenlagte kommuner og til kommunalbestyrelser i landets øvrige kommuner. Den nye struktur træder i kraft fra 1. januar 2006. Aftalen forventes endeligt gennemført fra 1. januar 2007.

Konsekvenserne af strukturreformen for beskæftigelsesindsatsen er ganske omfattende og beskrives nærmere i et selvstændigt afsnit af rapporten.

Beskæftigelsespolitikken

I regeringsgrundlaget er der lagt op til mere målrettet aktivering, bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet, mere effektive uddannelsesforløb og effektivisering af arbejdsformidlingen med henblik på at øge arbejdsstyrken og mindske ledigheden. Konkrete forslag til udfyldelsen heraf blev fremlagt og besluttet i løbet af efteråret 2002 med reformen "Flere i arbejde". Den netop foreslåede reform af den offentlige sektors struktur og opgaver vil ligeledes få store konsekvenser for organiseringen af beskæftigelsespolitikken og arbejdsformidlingen i Danmark.

Rammer for den hidtidige indsats

I Danmark har beskæftigelsesindsatsen hidtil været organiseret i to systemer; henholdsvis den kommunale indsats for kontanthjælpsmodtagere og den statslige indsats i Arbejdsformidlingen for dagpengeforsikrede ledige. Der er både ligheder og forskelle mellem de to systemer, bl.a. i reglerne for ret og pligt til tilbud, og i forhold til tilbud til de ledige.

Den kommunale indsats er lokal, hvor de enkelte kommuner (271) tilrettelægger og gennemfører indsatsen for kommunens kontanthjælpsmodtagere. Den enkelte kommune vælger hvilke tilbud, den enkelte kontanthjælpsmodtager skal have med udgangspunkt i vedkommendes individuelle situation. Gruppen af kontanthjælpsmodtagere rummer personer, som har andre problemer end

ledighed, hvorfor den kommunale indsats i en bredere sammenhæng også har til formål at løse problemer af social karakter (psykiske problemer, helbredsproblemer, misbrug mv.).

Indsatsen for forsikrede ledige gennemføres af Arbejdsformidlingen (AF) og er organiseret i 14 AF-regioner, svarende til amterne. Der er i alt ca. 60 AF serviceenheder. Arbejdsmarkedets parter indgår i styringen af den regionale indsats gennem medlemskab af de regionale arbejdsmarkedsråd. Den samlede ydelsesperiode for arbejdsløshedsdagpenge er 4 år med rettigheder og pligter om tilbud. Efter udløbet af den samlede dagpengeperiode kan forsikrede ledige overgå til kontanthjælp efter særlige bestemmelser.

Godt 1,2 mill. personer er hvert år i kortere eller længere tid i kontakt med de forskellige dele af det beskæftigelsespolitiske system inkl. personer på sygedagpenge. AF har ansvaret for knap 2/5 af gruppen, mens kommunerne har ansvaret for de øvrige 3/5. Der er ca. 2.100 årsværk i AF, og det kommunale personaleforbrug til beskæftigelsesindsatsen skønnes at udgøre ca. 6.200 årsværk. Herudover er der ca. 5.000 årsværk i arbejdsløhedskasserne.

Ny reform for en mere helhedsorienteret beskæftigelsesindsats

Ved tiltrædelsen af den nye regering i 2001 blev Beskæftigelsesministeriet oprettet for at samle de beskæftigelsespolitiske initiativer i den kommunale og den statslige indsats. Det vil sige, at arbejdsmarkedsdelen i Socialministeriet blev overflyttet til det daværende Arbejdsministerium.

Regeringen fremlagde i efteråret 2002 en reform for "Flere i arbejde", som der blev opnået tilslutning til af et flertal af de politiske partier og støtte til fra arbejdsmarkedets parter. Den tilhørende lovgivning er løbende blevet vedtaget i Folketinget. Reformen har følgende 7 hovedoverskrifter:

- Et samtænkt arbejdsmarkedssystem
- Hurtigere og direkte i arbejde
- Andre aktører skal inddrages i hele beskæftigelsesindsatsen
- Enkle og aktive tilbud – forenkling uden forringelse
- Det skal kunne betale sig at arbejde
- Forenkling, afbureaukratisering og harmonisering
- Etablering af Beskæftigelsesråd for den samordnede indsats

Man kan se mere om reformen på Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside www.ams.dk og på den særlige netavis www.amsdirekt.dk, som løbende opdateres med nyheder og erfaringer. Reformen er endvidere nærmere omtalt i de to foregående landerapporter. Nedenfor knyttes derfor alene bemærkninger til Et samtænkt arbejdsmarkedssystem samt Andre aktører. Endvidere beskrives regeringens forslag til en strukturreform inden for den offentlige sektor.

Et samtænkt arbejdsmarkedssystem og strukturreformen

"Flere i arbejde" samtænker i langt højere grad den indsats, der gennemføres i kommunerne for kontanthjælpsmodtagere og i AF for forsikrede ledige. På den ene side har der i flere år været en del konkrete og gode samarbejdsprojekter mellem AF og kommunerne. På den anden side kan det konstateres, at den hidtidige opdeling har betydet et væsentligt overlap i opgaverne. "Flere i arbejde" er derfor et skridt i retning mod et samtænkt system på sigt. Ud fra visionen om etablering af et enstrengt system, er det regeringens holdning, at der skal ske en større grad af sammentænkning og

samarbejde mellem de to systemer. Ved at sammentænke indsatsen på tværs af de to systemer, skal der ske et yderligere løft af indsatsen til fordel for såvel de ledige som virksomhederne. Indsatsen i de to systemer skal derfor nærme sig hinanden med hensyn til muligheder, rettigheder og pligter, f.eks. gennemføres en fælles visitationsmodel for alle ledige.

For at fremme et enstrengt system stilles der krav til AF om at indgå samarbejdsaftaler med kommunerne. Ligeledes gives der økonomisk støtte til samarbejdsforsøg mellem AF og kommunerne – kaldet arbejdsmarkedscentre. Der er afsat 30 mio. kr. i hvert af årene 2003 og 2004. Arbejdsmarkedsstyrelsen fordeler midlerne efter ansøgninger fra kommuner /AF. Der igangsættes i 2003-2004 mellem 10 og 12 samarbejdsforsøg. Arbejdsmarkedscentre skal afprøve en større grad af samarbejde og sammentænkning af indsatsen på tværs af kommunerne og arbejdsformidlingen. Samtidig skal arbejdsmarkedscentre bidrage med ny viden og erfaringer om hvordan og i hvilket omfang en fælles tilgang til opgaveløsningen kan bidrage til at realisere de beskæftigelsespolitiske intentioner med ”Flere i Arbejde”.

Strukturreformen

Strukturkommissionen belyste selv sagt også det arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitiske område og pegede her på placering af et enstrengt system i kommunalt regi. Arbejdsmarkedets parter ønskede derimod at placere det enstrengede system i det statslige AF-system.

Med aftalen er der lagt op til store forandringer i beskæftigelsesindsatsen. Helt konkret oprettes der fælles jobcentre i alle de nye kommuner landet over. Her skal AF-medarbejderne flytte sammen med de kommunale beskæftigelsesmedarbejdere, så ledige og virksomheder fremover kun skal henvende sig ét sted. AF vil stadig have ansvaret for forsikrede ledige, mens kommunerne har ansvaret for ikke-forsikrede, revalidender, sygedagpengemodtagere og andre grupper.

Selvom ansvaret er delt, lægges der op til, at medarbejderne i jobcentre kan løse opgaver på tværs af de forskellige målgrupper. Det betyder at erfarne og kompetente medarbejdere fra AF og kommunerne samles under samme tag. Det giver en stærk jobformidling i et fagligt miljø af høj kvalitet. Med de fælles jobcentre er der skabt bedre rammer for, at medarbejderne kan udnytte deres kompetencer på tværs af målgrupperne.

Alle jobcentre kan løse serviceopgaverne for de kommunale målgrupper og for de forsikrede ledige såsom at til- og afmelde sig som ledig, oprette og opdatere CV'er, søge job, vejlede mv. De første jobcentre kan etableres fra ultimo 2005. Senest 1. januar 2007 skal der være oprettet et jobcenter i alle kommuner.

I op til 40 af de største kommuner vil jobcentret kunne tilbyde de forsikrede ledige alle former for beskæftigelsestilbud. De mindre jobcentre vil derfor kunne henvise ledige, der fx er i risiko for at blive langtidsledige, til et af de 40 større jobcentre.

I ca. 10 kommuner vil der blive oprettet såkaldte pilot-jobcentre, hvor kommunen varetager beskæftigelsesindsatsen for forsikrede ledige på vegne af staten. Staten har stadig ansvaret for indsatsen for forsikrede ledige, men jobformidlingen udføres af kommunen.

Der bliver således flere forskellige typer af jobcentre, og det er aftalt, at der fra 2007, når det nye system er etableret, skal iværksættes en evaluering, så erfaringerne med den nye organisering dokumenteres og bearbejdes.

En anden vigtig konsekvens af reformen er at de nuværende 14 AF-regioner, erstattes af fire store regioner. De statslige regionale enheder skal overvåge jobcentrenes indsats og gribe ind, hvis resultaterne ikke er i orden. Regionerne skal også sikre, at flaskehalse afhjælpes, og at der sættes hurtigt ind ved større virksomhedslukninger. I modsætning til i dag skal regionerne også overvåge og gribe ind i forhold til de kommunale målgrupper. Det vil give et bedre overblik over hele beskæftigelsesindsatsen.

Arbejdsmarkedets parter er repræsenteret på både lokalt, regionalt og centralt niveau, hvor de vejleder henholdsvis kommunalbestyrelsen, den regionale myndighed og ministeren. Reformen ændrer ikke ved A-kassernes opgaver

Andre aktører skal inddrages i hele beskæftigelsesindsatsen

Målet for den nye beskæftigelsespolitik er at skabe en mere smidig indsats, der gør det lettere for alle involverede at tage aktiv del i indsatsen. Ud over AF og kommunerne, er der tale om andre aktører, såsom private og offentlige virksomheder, uddannelsesinstitutioner og a-kasser. Det er målet at gennemføre en større markedsorientering af indsatsen, således at de enkelte tilbud - eventuelt for særlige grupper af ledige - kan gennemføres af de aktører, der kan tilbyde de mest målrettede tilbud og de bedste resultater for beskæftigelse. Herunder indgår også modeller for betaling efter resultater for placering af de ledige i ordinær beskæftigelse.

AF-regionerne har i dag aftaler med 80-90 forskellige aktører. Ca. 50 pct. er private, 20 pct. er uddannelsesinstitutioner, 15-20 pct. er fagforeninger/a-kasser og 10-15 pct. er øvrige foreninger, konsortier m.fl.

AF har i 2003 visiteret ca. 100.000 personer til aktiviteter hos andre aktører. Aktiviteterne spænder bredt fra enkeltsamtaler til længerevarende forløb både tidligt og senere i ledighedsforløbet.

Målet er, at mindst 10 pct. af de ledige bliver henvist til andre aktører. Det mål er for længst nået. Sidste status viste, at resultatet nærmere er 20 pct.

Det er forskelligt, hvilke målgrupper AF-regionerne sender ud til andre aktører. Nogle regioner har valgt at sende ledige, der er i det første ledighedsår, ud. Andre regioner har valgt at prioritere mere specifikke målgrupper som eksempelvis etniske, seniorer eller andre grupper med længerevarende ledighed.

For den ledige er der også mulighed for at vælge. Stort set alle regioner har i dag etableret procedurer, der giver den ledige mulighed for at vælge mellem aktører.

Aflønningen af aktørerne er resultatafhængig. Det vil sige, at betalingen afhænger af, hvor mange ledige, der får job, bliver ansat i privat virksomhed med løntilskud eller i nogle aftaler påbegynder ordinær uddannelse.

Andre aktører har en høj grad af metodefrihed inden for lovgivningens rammer. Det handler om at få flere i arbejde og ikke hvordan indsatsen tilrettelægges. Det vides endnu ikke, hvor gode de andre aktører er til at få de ledige i arbejde. Endnu har kun få afsluttet deres forløb hos andre aktører. Evalueringer vil senere vise, hvilke redskaber, der virker bedst.

I 2004 gennemføres en ekstern evaluering, der har til formål at indsamle viden om de foreløbige erfaringer med inddragelsen af andre aktører på tværs af regionerne. Evalueringen skal pege på fremadrettede initiativer, der kan understøtte og forbedre processerne omkring den fremtidige inddragelse af andre aktører.

At etablere og opstarte et helt nyt marked af andre aktører kræver tid og løbende erfaringsopsamling, så markedet kan understøttes med de rigtige redskaber. Arbejdsmarkedsstyrelsen har derfor besluttet at udvikle en elektronisk markedsplads for andre aktører. Markedspladsen skal fungere som et mødested, hvor forskellige redskaber i beskæftigelsesindsatsen stilles til rådighed for de andre aktører, og hvor myndigheder og andre aktører kan få overblik over udbud og aftaler.

For at støtte inddragelse af andre aktører og for at sikre samarbejde mellem AF, kommuner og andre aktører har man også fået et fælles IT-redskab til udveksling af oplysninger. IT-faciliteterne er udviklet i "Arbejdsmarkedsportalen" og skal sikre, at aktørerne elektronisk får overført grundlæggende oplysninger om den ledige samtidig med at AF får mulighed for at følge indsatsen hos de andre aktører.

Hotjob

AF har udviklet en ny jobdatabase på jobnet.dk "Hotjob" med job, som de fleste kan bestride. Hotjob indeholder job, som arbejdsgivere har oplyst ikke kræver særlige kvalifikationer. Hotjob kan bruges af virksomhederne, jobsøgere samt af AF og kommunerne i jobindsatsen. I hotjobannoncerne søges fx bude, rengøringspersonale, køkkenmedhjælper og medarbejdere til butik, oprydning, servering, lager, pleje og omsorg, industriel produktion og ferievikariater. Jobbene ligger i hele landet. Der kommer ca. 80 nye job om dagen og i alt ca. 450 job hver dag. Jobsøgerne har taget Hotjob til sig. Hvert job bliver i snit vist små 100 gange - pr. dag. Erfaringen er derfor, at Hotjob besættes hurtigere end andre job.

Forårspakken og AC-pakken

Regeringen fremlagde i marts 2004 "Forårspakken" til 9 mia. kr. Det samlede initiativ forventes at øge beskæftigelsen med 12.000 personer i 2004.

Men herudover er der en række initiativer, der skal styrke omskoling og opkvalificering af de ledige samt give virksomhederne de bedst mulige betingelser for at kunne rekruttere og fastholde kvalificeret arbejdskraft. Der afsættes godt ½ mia. kr. ekstra over de næste fire år til at omskole og opkvalificere arbejdsstyrken. Indsatsen er især rettet mod ledige og beskæftigede med korte uddannelser og mod faglærte med læse- og staveproblemer.

Regeringen har endvidere i foråret fremlagt seks nye initiativer til i alt 65 mill. kr, som skal sikre, at flest mulige **akademikere** får mulighed for at prøve kræfter med et job. Og flest mulige virksomheder får lejlighed til at stifte bekendtskab med en akademiker. Der er tale om en opfølgning på den ti-punkts-handlingsplan, som regeringen søsatte i foråret 2003 sammen med Akademikernes Centralorganisation. Når man finder anledning til at forstærke indsatsen, hænger det sammen med, at det økonomiske opsving har ladet vente på sig. Alene i 2003 er der blevet 5.500 flere ledige akademikere.

Flygtninge og indvandrere

Der startes i august 2004 fem videnscentre til kompetenceafklaring af flygtninge og indvandrere. Videnscentrene skal ikke overtage ansvaret for integrationsopgaven fra kommunerne og AF men supplere og kvalificere den indsats, der ydes i dag. Der er afsat 80 mio. kr. på finansloven hertil.

Videnscentrene skal bidrage til, at flere flygtninge og indvandrere bringes ud af offentlig forsørgelse og får et ordinært job. Det skal bl.a. ske ved at styrke og professionalisere arbejdet med konkret kompetenceafklaring og arbejdsprøvning, styrke koordineringen og sprede gode erfaringer. Videnscentrene skal i samarbejde og samspil med de forskellige aktører inden for kompetenceafklaringsområdet medvirke til en bedre tilrettelæggelse af kompetenceafklaringsindsatsen.

Det er meget forskelligt, hvilke metoder til kompetenceafklaring, der virker overfor forskellige målgrupper af flygtninge og indvandrere. Derfor skal videnscentrene primært fungere som vidensbank for kommuner og AF. Centrene skal sørge for, at der er overblik over de forskellige institutioner og tilbud om kompetenceafklaring. Desuden skal centrene hjælpe kommuner og AF med at etablere aftaler med virksomheder og uddannelsesinstitutioner om relevante kompetenceafklaringsforløb. Videnscentrene kommer således primært til at fungere som helpdesk overfor kommunerne og AF og som virksomheds- og uddannelseskontakt over for regionale leverandører af kompetenceafklaringsforløb.

Af andre vigtige opgaver for videnscentrene kan nævnes, at de skal medvirke til at udvikle tre landsdækkende værktøjer:

- en elektronisk database for tilbud om kompetenceafklaring, der giver myndighederne let adgang til ekspertise og kvalificeret viden om de kompetenceafklaringsmuligheder, der er i lokalområdet, og de indsatser, der virker overfor forskellige målgrupper.
- hver indvandrer på offentlig forsørgelse skal have et kompetencekort i hånden, som synliggør netop hendes/hans jobrelevante kompetencer.
- virksomhederne får et virksomhedskort/en skabelon, der sikrer, at den kompetenceafklaring, der foregår på arbejdspladserne bliver målrettet og effektiv.

Sygefravær

Den danske regering fremlagde i december 2003 en handlingsplan for at nedsætte sygefraværet under overskriften "Det gør vi ved sygefraværet". Handlingsplanen indeholder i alt 23 konkrete initiativer, som på forskellig vis kan være med til at nedbringe sygefraværet.

For at fremme handlingsplanen og forbedre kommunernes håndtering af sager om sygefravær har regeringen afsat 60 mio. kr. i 2005 og 50 mio. kr. i hvert af de efterfølgende år.

Blandt handlingsplanens initiativer til at nedbringe sygefraværet er:

- En justering af dagpengeforsikringsordningen, således at virksomheder, som har styr på sygefraværet, sparer penge, fordi præmien til sygedagpengeforsikringen sættes ned. Har en virksomhed derimod et højt sygefravær, kommer ordningen til at koste penge, idet virksomheden selv skal betale for den første sygedag.
- En etablering af nye lokale partnerskabsaftaler mellem virksomheder og kommuner. Virksomheder, som gør en særlig indsats for at nedbringe sygefraværet, eksempelvis ved at have en sygefraværspolitik eller ved at afholde kurser for medarbejderne om forebyggelse af sygefravær, kan bl.a. få tildelt en fast kontaktperson i kommunen, som hjælper med at håndtere

virksomhedens arbejde med sygefravær. For at styrke disse partnerskaber lægger regeringen op til at øremærke 50 mio. kr. til sygefravær af midlerne i den satspulje, som de kommunale koordinationsudvalg har at arbejde med.

- En mulighed for at virksomhederne digitalt kan indberette sygefravær og anmode kommunen om refusion af sygedagpenge på virksomhedsportalen virk.dk. Dermed mindskes bureaukratiet og administrationspresset på sygedagpengeområdet.

Ydelses- og forsikringsområdet

På ydelsessiden gennemførte regeringen pr. 1. januar 2003 første del af aftalen om "Flere i arbejde" med det formål at skabe større incitament til at komme i ordinær beskæftigelse og løse en række samspilsproblemer særligt for gifte kontanthjælpsmodtagere, således at det altid kan betale sig at arbejde.

På kontanthjælpsområdet er der sket en nedsættelse af kontanthjælpssatserne og en forhøjelse af beskæftigelsestillægget for gifte kontanthjælpsmodtagere efter 6 måneder på kontanthjælp. På forsikringsområdet indebærer ændringerne, at der skal gå 6 måneder efter opnåelse af dagpengeretten, før eksempelvis dimmittender kan opnå en individuel beregning af dagpengesatsen. For begge områder er der sket en harmonisering af rådighedsreglerne med mere ensartede sanktioner uanset typen af forseelse, desuden er der blevet indført et statsligt rådighedstilsyn.

Anden del af reformen blev gennemført pr. 1. juli 2003. For at øge incitamentet til at komme i beskæftigelse er der i den forbindelse foretaget ændringerne i lov om aktiv socialpolitik.

Der er indført loft over ydelserne til kontanthjælpsmodtagere og modtagere af starthjælp, således at hjælpen sammen med boligstøtte efter 6 måneder ikke kan overstige fra 60 til 100 pct. af satsen for arbejdsløshedsdagpenge, afhængig af modtagerens status som enlig, gift, samlevende eller forsørger.

Hjælpen til en gift kontanthjælpsmodtager i form af et forsørgertillæg, hvis den anden ægtefælle udelukkende arbejder i hjemmet og derfor ikke selv modtager kontanthjælp, er blevet udvidet, således at den hjemmearbejdende kan have haft en vis løsere tilknytning til arbejdsmarkedet. Endvidere kan kommunen nu vurdere, om kontanthjælpsmodtageren skal have et forsørgertillæg til forsørgelsen af den hjemmearbejdende ægtefælle.

For at øge unges incitament til at tage en uddannelse på ordinære vilkår, nedsættes hjælpen (ungesatsen) efter 6 måneder til satsen for SU.

På barselsområdet er der indført optjening af ferieydelse for lønmodtagere, der ikke under barselsorlov optjener ret til løn under ferie og ferietillæg, feriegødtgørelse eller feriedagpenge. Ferieydelsen optjenes under de første 14 ugers barselsorlov og kommer til udbetaling i det efterfølgende ferieår."

Det arbejdsretlige område

På det arbejdsretlige område er der vedtaget en række love og lovændringer og afsluttet et udvalgsarbejde om barselsudligningsordninger.

Ferieloven er ændret således, at det i højere grad sikres, at de uhævede feriepenge udbetales til de respektive lønmodtagere ved ferieårets udløb, dvs. automatisk udbetaling af uhævede feriepengebeløb på 1.500 kr. eller derunder ved ferieårets udløb.

På pensionsområdet er der vedtaget en række lovændringer til sikring af mere frit valg, herunder etablering af en flytteret i LD til andre pensionsinstitutter, samt ændrede udbetalingsregler.

De nødvendige ændringer i forskelsbehandlingsloven er vedtaget for at sikre en korrekt implementering af EU-direktiverne om antidiskrimination.

Direktivforslaget om SE-selskabet er gennemført i lov om medarbejderindflydelse i SE-selskabet.

Der er vedtaget en lov om købe og tegningsret til aktier m.v. i ansættelsesforhold. Loven har til formål at sikre, at klarhed i retstilstanden og at tilgodese det fastholdelselement som aktieordninger i ansættelsesforhold er udtryk for.

Udvalget om barselsfonde har afsluttet sit arbejde med en betænkning om barselsudligningsordninger. Betænkningen indeholder bl.a. analyser af de samfundsmæssige konsekvenser af en national barselsfond, herunder de økonomiske og beskæftigelsesmæssige konsekvenser. På det private arbejdsmarked er der på DA/LO-området indgået aftale om en barseludligningsordning som omfatter alle arbejdsgivere på overenskomstområderne under DA/LO.

I lyset heraf har den danske regering meddelt, at den til foråret 2005 vil fremsætte et lovforslag om en barseludligningsordning for den del af arbejdsmarkedet, der ikke er eller bliver dækket af en overenskomstmæssig udligningsordning.

Det nedsatte udvalg om kunde- og konkurrenceklausuler, der skal vurdere behovet for en revision af funktionærlovens regler om kunde- og konkurrenceklausuler har endnu ikke afsluttet arbejdet hermed.

Arbejdsmiljø

I maj 2004 blev det lovforslag vedtaget, som skal omsætte den arbejdsmiljøreform, som blev omtalt i landerapporten af 1. marts 2005, til virkelighed.

Det forventes, at arbejdsmiljøreformen vil give arbejdsmiljøet et løft, idet samtlige danske virksomheder fra 1. januar 2005 skal have screenet deres arbejdsmiljø.

Virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat slipper: De har dokumentation for, at de arbejder seriøst med arbejdsmiljøet.

Hvis screeningen viser, at alt umiddelbart er i orden, får virksomheden og de ansatte at vide, at virksomheden ikke i første omgang er udpeget til et efterfølgende grundigt tilsyn – det vil sige et tilpasset tilsyn.

Hvis den tilsynsførende under screeningen vurderer, at der er behov for at se arbejdsmiljøet nærmere efter i sømmene, udtages virksomheden til et efterfølgende tilpasset tilsyn.

Arbejdstilsynet kan til hver en tid revurdere sin prioritering af screening og tilpasset tilsyn. Hvis de ansatte mener, at deres virksomhed efter en screening burde have været udtaget til tilpasset tilsyn, men ikke er blevet det, kan de altid rette henvendelse til Arbejdstilsynet.

Screeningsrækkefølgen bliver sådan, at de virksomheder, der har det dårligste arbejdsmiljø, screenes først.

Helt konkret betyder det, at de nuværende BST-pligtige virksomheder og de virksomheder, der er ”ramt” af et eller flere af de 4 prioriterede arbejdsmiljøproblemer screenes først.

Arbejdstilsynet får med reformen 140 nye medarbejdere. Med denne ressourcetilførsel vil det tage 7 år at screene samtlige landets ca. 180.000 virksomheder.

En anden grund til, at arbejdsmiljøreformen forventes at give arbejdsmiljøet et løft, er, at der indføres et helt nyt rådgivningssystem. Det indebærer, at alle virksomheder med behov for rådgivning får pligt til at bruge rådgivning.

I dag skal alle virksomheder i bestemte brancher være tilmeldt en BST. Det gælder også de gode virksomheder, der selv tager hånd om arbejdsmiljøet.

De virksomheder, der er BST-pligtige, har pligt til at betale til BST. Men ikke pligt til at bruge BST.

Reformen betyder, at de virksomheder, der har behov for rådgivning, skal have pligt til at bruge rådgivning. Til gengæld er der ingen grund til at bruge tvang over for virksomheder, der selv vil og kan tage hånd om arbejdsmiljøet.

Med arbejdsmiljøreformen indføres en ny type påbud: Arbejdstilsynet får med rådgivningspåbuddet mulighed for at pålægge virksomheder med dårligt arbejdsmiljø at søge og bruge rådgivning.

Med det nye rådgivningssystem bliver den nuværende BST-pligt overflødig og BST-pligten afvikles derfor over 4 år i takt med, at virksomhederne screenes.

En tredje grund til, at arbejdsmiljøreformen forventes at give arbejdsmiljøet et løft, er indførelsen af arbejdsmiljø-smiley’er.

Formålet med at indføre arbejdsmiljø-smiley’er er at synliggøre virksomhedernes arbejdsmiljøarbejde. På den måde motiveres virksomhederne til at prioritere et godt arbejdsmiljø og forebygge arbejdsmiljøproblemer.

Indeholdt i reformen er endvidere etablering af godkendelsesordning for arbejdsmiljøuddannelsen, mulighed for virksomheder til at indhente forhåndsgodkendelse på begrænset udvalgte emner samt en udvidelse af muligheden for at indgå aftaler mellem arbejdsmarkedets parter om, at kontrolfunktionen varetages af parterne.

Arbejdstilsynet

Indsatser

De indsatser, herunder indsatsen over for de 10 farlige jobtyper, som det fremgår af landerapporten af 1. marts 2004 kører planmæssigt. Tilsvarende gælder for tilsyn som opfølgning på prioriteringsudvalgets opgaver.